

Ojczysty - dodaj do ulubionych / Ciekawostki językowe

KARABIN

O J C Z Y S T Y – D O D A J
D O U L U B I O N Y C H

KARABIN, czyli 'ręczna broń palna o długiej lufie', to zapożyczenie z języka francuskiego. Pierwsze karabiny pojawiły się na wyposażeniu wojska w drugiej połowie XVII w. i wtedy też ich nazwa bezpośrednio z francuszczyzny trafiła do polszczyzny, choć przez pierwsze kilkadziesiąt lat pojawiała się sporadycznie, by wejść do powszechnego użycia w drugiej połowie następnego stulecia.

W języku francuskim carabine jest rzeczownikiem rodzaju żeńskiego i pochodzi od rzeczownika rodzaju męskiego carabin, używanego dawniej jako prześmiewcze określenie żołnierza lekkiej jazdy (wyposażonego w karabin o nieco krótszej lufie), później zaś jako – również żartobliwe – określenie studenta medycyny, a niekiedy każdego studenta.

Dlaczego prześmiewcze i żartobliwe? Bo carabin to skrócenie dłuższego escarabin / escarrabin – dawnej nazwy chrząszcza gnojowego, chrząszcza grabarza lub chrabąszcza, które znane są z tego, że bytują bądź żerują, grzebiąc w ziemi (i nie tylko), kojarzą się zatem z niecieszącym się uznaniem zajęciem grabarza. Karabinierów nazywano tak nie bez powodu: za czasów Ludwika XIII przybocznymi karabinierzy władcy zwani byli kawalerzystami św. Kosmy (carabins de saint Côme), św. Kosma zaś był patronem chirurgów, a skuteczność chirurgów w owych czasach była taka, że prostemu ludowi kojarzyli się z grabarzami...

Skojarzenie z grzebaniem zwłok było również przyczyną tego, że określenie carabin przyłgnęło do studentów medycyny, a następnie bywało przenoszone na studentów wszelkich kierunków. Otóż we Francji w czasach epidemii dżumy, gdy do grzebania zwłok zmarłych nie wystarczało zawodowych grabarzy, zatrudniano w tym celu właśnie studentów medycyny.